

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ευαισθησία

Τον αληθινό άνθρωπο δεν μπορούμε να τον εννοήσουμε παρά οπλισμένο με ευαισθησία, κυριολεκτικά θωρακισμένο από αυτή. Και λέμε πως ένας άνθρωπος είναι ευαίσθητος, όταν διατηρεί ακέραια και ατραυμάτιστα τα πνευματικά του ανακλαστικά. Όταν δέχεται και αποδίδει, μένει ανοιχτός, έτοιμος να δονηθεί από τους ερεθισμούς που έρχονται ως τον βαθύτερο εαυτό του από πρόσωπα και πράγματα, ικανός ν' αποδώσει τους ερεθισμούς, δηλαδή, να τους διοχετεύσει μέσα στη ζωή του.

Για τον ευαίσθητο άνθρωπο η ζωή παύει να είναι επίπεδη. Αντίθετα, βαθαίνει, τα συμβάντα αποκτούν ένα νόημα καινούριο, πιστότερο στην αληθινή τους ουσία και φύση και ο άνθρωπος προβάλλεται ως ένα διαρκές παρόν, ανεξερευνήτο θαύμα. Η ευαισθησία σε αξιώνει να βλέπεις μέσα στον άλλο την ψυχή και μ' αυτή να συνδέεσαι, αυτή ν' αγαπάς. Σε καιρούς που δεν πλεονάζει η κακία, η ευαισθησία είναι σύνδεσμος κοινωνικός, στοιχείο απαραίτητο για τη βαθύτερη επαφή και σύνδεση των ανθρώπων. [...]

Ο κόσμος όμως σήμερα είναι γεμάτος από ανθρώπους κούφιους, πέτρινους, φαντάσματα εφιαλτικής ώρας, νευρόσπαστα¹ ομοιογενή που μασουλούν την τροφή, περπατούν, συζητούν, έχουν και κάποια «πνευματικά» ενδιαφέροντα [...].

Υπάρχουν, βέβαια, ακόμη οι τρυφεροί κι ευαίσθητοι άνθρωποι. Αλλά είναι άπραγοι, με χέρια σαπισμένα, με καρδιά που υποφέρει αλλά δεν γνωρίζει να πρακτικοποιεί τον πόνο της. Αισθάνονται, μαντεύουν, αλλά διστάζουν, η δύναμη έχει παγώσει, έχει ακινητήσει μέσα τους.

Με τέτοιους ανθρώπους, όμως, ο κόσμος δεν μπορεί να πάει μπροστά, δεν μπορεί να σταθεί. Με σκληρούς, αδίστακτους κι ευαίσθητους άπραγους, το ανθρώπινο γένος εξανδραποδίζεται, η κοινωνία εκφυλίζεται, στην αρχή συμβιβάζεται, ύστερα αναγορεύει τους ανάξιους ως οδηγούς της [...].

Το αίτημά μας γίνεται πλέον σαφές: ζητούμε ευαίσθητους αλλά δυναμικούς ανθρώπους. Εκείνους που μπορούν να μετατρέψουν την ευαισθησία τους σε λυδία λίθο² που θα δοκιμάζει και θα κρίνει τα του κόσμου, μία ευαισθησία ακονισμένη, σίγουρη και σταθερή στην αντίδρασή της. Αυτοί θα μπορέσουν να σταθούν αντίθετοι, αντιμέτωποι στο πηχτό ρεύμα των σκιών, των κούφιων και αναισθητων ανθρώπων, των αναποφάσιστων. Το ρεύμα, βέβαια, θα τους υπερκεράσει, θα τους αφήσει, αλλά η ζωή δεν θ' ανθίσει εκεί που πηγαίνει το τυφλό, βουβό, παράφρονο πλήθος. Η ζωή

θ' ανθίσει εκεί που θα σταθούν όρθιοι κι ακλόνητοι, με τα δυο πόδια τους γερά στυλωμένα στο χώμα, με το βλέμμα προς τον ουρανό, οι λίγοι, ευαίσθητοι και δυνατοί άνθρωποι.

1. νευρόσπαστο = μαριονέτα, (εδώ) ο άνθρωπος που ενεργεί χωρίς δική του βούληση, αλλά με την υπόδειξη ή την πίεση άλλων.

2. λυδία λίθος = μεταφορική χρήση της έκφρασης που δηλώνει την καθοριστική ιδιότητα με την οποία ελέγχεται η αξία κάποιου.

Τσιρόπουλος Κ., Δοκίμια Ευθύνης, 3^η έκδοση, Εκδόσεις Αστήρ, Αθήνα, 1986

(Το κείμενο προσαρμόστηκε για τον σκοπό της αξιολόγησης.)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-90 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων, να υποστηρίξετε τεκμηριωμένα την αντίθετη άποψη από αυτή που διατυπώνει ο συγγραφέας στο παρακάτω απόσπασμα: «Ο κόσμος σήμερα είναι γεμάτος από ανθρώπους κούφιους, πέτρινους, φαντάσματα εφιαλτικής ώρας».

Μονάδες 10

B2. α. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου: «Ο κόσμος σήμερα... ενδιαφέροντα» να αναφέρετε δύο διαφορετικά μεταξύ τους εκφραστικά μέσα, με τα οποία ο συγγραφέας επιδιώκει να κινητοποιήσει το συναίσθημα του αναγνώστη (μονάδες 4).

β. Ποιος είναι ο ρόλος της τελευταίας παραγράφου : «Το αίτημά μας... δυνατοί άνθρωποι» σε σχέση με το περιεχόμενο και την οργάνωση του συνόλου του κειμένου; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 5).

Μονάδες 9

B3. Να αντικαταστήσετε κάθε υπογραμμισμένη λέξη της δεύτερης παραγράφου με μία λέξη σημασιολογικά ισοδύναμη.

Μονάδες 10

B4. α. Στις παρακάτω φράσεις να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική-παθητική) (μονάδες 2) και να το μετατρέψετε στο άλλο είδος από αυτό που βρίσκεται (μονάδες 2):

1. «...όταν διατηρεί ακέραια και ατραυμάτιστα τα πνευματικά του ανακλαστικά».

2. «...έτοιμος να δονηθεί απ' τους ερεθισμούς...».

β. Ποιες αλλαγές παρατηρείτε στο νόημα και το ύφος των φράσεων μετά τη μετατροπή τους, σε καθεμία περίπτωση; (μονάδες 2)

Μονάδες 6

Γ1. Σε κείμενο (500-600 λέξεις) με τη μορφή αποδεικτικού δοκιμίου, στο οποίο θα δώσετε έναν τίτλο, να αναφερθείτε:

α. σε συγκεκριμένα φαινόμενα που επιβεβαιώνουν την έλλειψη ευαισθησίας του ανθρώπου στις μέρες μας, και

β. σε ενέργειες με τις οποίες ο νέος άνθρωπος μπορεί να εκδηλώσει έμπρακτα την κοινωνική του ευαισθησία.

Μονάδες 40

Επαναληπτικές πανελλαδικές εξετάσεις ΓΕΛ, Εσπερινό ΓΕΛ 2020